

Universitatea “Babeş-Bolyai”, Facultatea de Litere

Schimbare de cod și amestec de cod în comunitățile
bilingve româno-maghiare din Transilvania.

Marton Eva-Carmen

Coordonator Științific: Prof. Univ. Dr. Ștefan Oltean

Cluj-Napoca, 2015

Rezumat extins

Cercetarea de față reprezintă o încercare de a explica și descrie limbajul folosit de bilingvii româno-maghiari din Transilvania. Înregistrările pentru partea de corpus au fost realizate în orașul Toplița. Așadar, prezenta cercetare oferă o perspectivă exclusiv asupra bilingvilor care trăiesc în această zonă. Înregistrările au fost realizate în decursul a doi ani, iar pentru prezenta cercetare acele secțiuni din transcriere au fost selectate, care sunt relevante din punctul de vedere al fenomenului schimbării de cod și amestec de cod.

Este interesantă de observat fluența cu care vorbitorii îmbină structura celor două limbi. Așadar, cercetarea a devenit o curiozitate în a descrie fenomenul.

Cititorul va găsi aspecte nonlingvistice referitoare la bilingvii româno-maghiari în primul capitol. Al doilea capitol are ca scop o prezentare a literaturii de specialitate cu referire la sfera bilingvismului. Următorul capitol încearcă să îmbine aspectele teoretice cu o metodologie de a analiza corpusul. În secțiunea anexelor, cititorul poate găsi corpusul transcris.

Cercetarea de față se desfășoară în județul Harghita a României. Harghita este situată pe platforma Transilvaniei, în zona centrală a Carpaților Occidentali.

Înregistrările pentru această cercetare au fost realizate în orașul Toplița. Acest oraș este unul dintre cele patru municipii ale județului. Situația economică a orașului este influențată de trei fabrici care furnizează locuri de muncă pentru locuitorii: o fabrică de încălțăminte, o fabrică de mobilă și fabricarea de îmbrăcăminte din fabrică.

Educația în orașul este dominată de trei licee, două dintre ele având română ca limbă de predare și unul dintre ele având maghiară limba de predare. Astfel, părinții au posibilitatea de a alege în ce limbă preferă să aibă educația copiilor lor furnizate.

Comunitățile dacice au trăit în comunități sătești, și au toate în comun utilizarea terenului, pășunile, luncile, pădurile și munții din jur. În urma cuceririi romane, conexiuni cu coloniile romane a fost menținute prin ciobanii care au lucrat la stânele din munții din jur.

Ulterior, daco-românii păstrat legăturile lor cu dacii liberi și carpicii care au trăit pe partea de est a lanțului montan care înconjoară orașul de astăzi.

De-a lungul istoriei, acest domeniu a fost, deasemenea, casa goșilor, slavilor, și carpilor. Locuitorii au trăit în același timp în comunități sătești până în secolele 14-13.

Această secțiune a fost o încercare de a evidenția factorii principali care duc la dezvoltarea bilingvismului româno-maghiar în zilele noastre în Transilvania. Mai multe perspective au fost luate în considerare. Primul a fost factorii geografici ai regiunii, care au favorizat dezvoltarea unei comunități etnice mixte. Această comunitate, în special în zonele rurale, care s-a dezvoltat în localitățile urbane mici, de exemplu Toplita, a fost într-o oarecare măsură obligată să dezvolte și să se mențină în relații reciproce ca urmare a condițiilor de viață aspre.

Înainte de a discuta fenomenele de cod de amestecare și codul de comutare a comunității bilingve româno-maghiare din Transilvania, este important să se ia în considerare tipurile de bilingvi care trăiesc aici.

Cerințele sociale conduc mai mulți vorbitori maghiari în mediul urban, iar acestia întâmpină dificultăți în utilizarea limbii române. Limba națională fiind româna, acestia trebuie să dobândească competențe în limba română la o vârstă relativ târzie pentru achiziția limbajului. Pentru acești vorbitori, limba română este cu adevărat o limbă străină pe care ei trebuie să învețe. Datorită izolării și a unui contact limitat, aceștia trebuie să devină bilingvi ca o cerință socială.

În Transilvania există așezări rurale, unde maghiarii constituie majoritatea locuitorilor: "Conform recensământului 1992 56% din maghiarii din România trăiesc în așezări în care sunt în majoritate absolută (...) 79.05% din populația rurală din Ungaria (561,926 persoane) trăiesc în satele în care acestea sunt în majoritate absolută, în timp ce doar 38.42% din populația urbană (349,591 persoane) locuiesc în orașe în care acestea sunt în majoritate absolută" (Benő și Szilágyi 2005: 137).

Maghiarii care trăiesc în mediul rural au contact limitat cu limba română, datorită nevoie limitate pentru limba.

Astfel, un maghiar care se mută la o așezare urbană datorită cerințelor industriale va întâmpina dificultăți.

Identitatea socială a comunității româno-maghiare este puternic influențată de bilingvism lor, astfel, atunci când se discută componenta bilingvă a acestei comunități, fazele de construcție de identitate sunt descoperite, care sunt legate de utilizarea limbii lor: "Limba este, de

asemenea, un construct social , care oferă ființele umane cu o parte din identitatea lor "(Lauridsen și Toudic 2008: 45).

Atunci când vorbim despre bilingvism, o definiție trebuie să se acorde care oferă un cadru teoretic a direcției de cercetare. Două direcții majore pot fi identificate în studiul de bilingvism. Un punct de vedere aparține lui George Steiner (1992) a ajuns la concluzia, după o examinare riguroasă de sine că dintre limbile vorbite de către el fluent, niciuna nu a fost dominantă (Edwards, 2004).

Weinreich (1953) a definit bilingvismul ca "utilizarea alternativă a două limbi".

Fluenta pot fi, de asemenea, luate în considerare în definiția dată de Steiner. Mai mult loc de interpretare a fost lăsat de Weinreich, el nu a făcut încercări de a defini fluența în termeni de bilingvism.

Pe baza acestor definiții, mai multe tipuri de bilingvism pot fi observate. Definiția lui Steiner cedează descrierii (1986) definiției lui Boetens Beardsmore de ambilingual: "o persoană care, în toate contextele, pot funcționa la fel de bine în ambele limbi, și care nu prezintă nici o urmă de limbă A atunci când se utilizează limba B." (citată de Edwards, 2004: 9).

Potrivit Benő Attila, în țările vecine Ungariei, minoritățile maghiare pot prezenta caracteristici de schimbare de cod în discursul lor, dar amestecarea de cod poate fi un fenomen destul de rar (2008: 54). De asemenea, este opinia sa că există un cod de comutare care apare în setările bilingve româno-maghiară și acestea sunt identificabile prin intermediul unei limbi dominante.

Astfel, există tipuri de cod de comutare în cazul în care există o schimbare în limba dominantă și un tip de cod de comutare în cazul în care nu există o schimbare în limba dominantă (2008: 44).

Existența unor vorbitori ambilinguali în Transilvania pare să fie o problemă de a stabili o limbă dominantă, mai degrabă decât utilizarea limbii în anumite contexte.

Ambilingvii ar putea fi considerați a fi dobândit limbile datorită educației informale și cerințelor contextuale. Acest tip de limbaj se potrivește dobândirii definiția dată de Edwards (2004: 11): "bilingvismul primar este o competență dublă dobândită natural, prin cereri

contextuale.". Deși nu există nici o dovadă că o legătură directă se poate face între bilingvi fluentă și două limbi materne.

Astfel, trebuie să luăm în considerare faptul că, în majoritatea zonelor minoritatea maghiară din Transilvania trăiește în comunități mixte cu majoritatea românească, ambilingvi cu competența de bilingvism primar nu ar trebui să fie rari de găsit.

Potrivit Hock (1991: 479) schimbarea de cod este definită în modul următor: contactul de limbi poate duce la mai multe răspunsuri: "un răspuns comun, a constatat mai ales la persoanele care sunt fluent bilingvi, constă în trecerea înainte și înapoi între limbile coexistente, astfel încât porțiuni ale unei anumite propoziții sau rostire sunt într-o singură limbă, alte părți într-o altă limbă. "

De remarcat faptul că definiția lui Hock nu discută ideea de limbi dominante la bilingvi. Pentru a clarifica problema, este nevoie de o inspecție cu privire la setările contextuale în care aceste bilingvi folosesc limbile lor în funcție de alegerea lor.

Scenarii contextuale posibile sunt:

- un interlocutor ambilingv într-un cadru informal.

În astfel de cazuri de cod de amestecare poate apărea așa cum este definit de către Benő

- un ambilingv într-un cadru formal.

- un ambilingv într-un cadru formal cu un alt ambilingv ca interlocutor

- un ambilingv în cadru informal, având ca interlocutor o persoană care este fluent în una din limbile ambilingvului..

Este important să se discute vorbitorii ca fiind un grup social, pentru că dacă vrem să explorăm modul în care femeile și bărbații folosesc limbajul, trebuie să avem o idee despre modul în care femeile ar fi un grup diferit social.

Interesant, interacțiunile unui grup social cu un altul pot crea diferite comportamente lingvistice. Astfel, femeile discută anumite aspecte cu alte femei din același grup social și se va adopta un comportament lingvistic diferit față de femeile care discută aceleași subiecte cu bărbații.

În continuare, este interesant de observat schimbarea de cod și amestecul de cod din acest punct de vedere.

Femeile și bărbații vizualizați, ca făcând parte din două grupuri sociale distincte pot cauza unele probleme. Mai întâi de toate, aceste grupuri nu pot fi împărțite geografic sau pe baza apropierii fizice. Bărbații și femeile locuiesc împreună și par să reușesc să comunice unul cu celălalt, în ciuda diferitelor caracteristici pe care le au.

Din cauza naturii diferite a acestor caracteristici, bărbați și femei, de multe ori interpretează gresit reciproc.

Deborah Tannen este cartea sa intitulată "Nu e ceea ce am vrut să spun" (1992) consideră că aceste interpretări greșite sunt cauzate, deoarece bărbații și femeile au stiluri diferite de a folosi limbajul. Ea folosește termenii de stil de conversație pentru a se referi la aceste stiluri. Următoarea explicație a fenomenului este dată: "Stilul conversațional este în mod normal invizibil, dar nu inconștient. Oamenii spun adesea: Nu e ceea ce ai spus, dar modul în care ai spus-; chiar dacă acestea nu pot pune degetul pe ceea ce a fost doar despre modul în care se spune că au reacționat la "(Coates, 1992: 162).

Un individ în diferite contexte sociale va vorbi în diferite moduri, aceasta se numește variație stilistică. Vorbitori care diferă unul de altul în vârstă, sex, clasă socială vor fi diferiți, de asemenea, în discursul lor, chiar și în același context; aceasta se numește variație socială (Coates, 1993: 4).

Potrivit Coates, femeile fac parte un grup social cu o imagine de sine scăzută. "Femeile societatea noastră sunt considerate a fi inferioare bărbaților și, astfel, au statut inferior" (Coates, 1993: 8). Potrivit Tajfel, acest sentiment de inferioritate față de alte clase sociale poate fi acceptat de către membri săi sau poate fi respins. În cazul în care membri acceptă inferioritatea, ei vor încerca să acționeze ca indivizi, nu ca un grup; ei vor încerca să realizeze o stima de sine și o imagine de sine pozitivă.

În corpusul înregistrat, cazuri de femei fiind considerate inferioare nu s-au înregistrat, această atitudine poate exista în mintea vorbitorilor, astfel ele întruchipează un comportament lingvistic de cooperare în interacțiunile lor (Corpus: Clip 8).

Identitatea noastră socială este profund influențată de gen. Pentru a fi un vorbitor de sex feminin este diferit de a fi un vorbitor de sex masculin, pentru că ele aparțin unor grupuri sociale diferite, iar aceste grupuri sociale, din păcate, pentru vorbitorii de sex feminin au o

relație de inferioritate acestora. Femeile, indiferent de locul unde trăiesc, sunt influențate de această structură de inferioritate. Ele, fie acționează împotriva acesteia, fie încearcă să se asimileze. Aceasta este doar o dovadă că teoria lui Tajfel despre grupuri sociale se poate aplica și femeilor ca grup social și, în acest caz particular, se poate dovedi a fi un factor influent pentru mintea bilingvului de a folosi schimbarea și amestecul de cod.

Schimbarea de cod necesită o oarecare competență și fluentă în ambele limbi. În ceea ce privește amestecarea de cod, există cazuri în care se discută existența acestuia (Beardson 1991: 49 citat de Ritchie și Bhatia 2006: 337).

Fenomenele de amestecare de cod, respectiv, schimbare de cod apar din cauza contactului de limbă. Așa cum s-a menționat mai înainte, factorii catalizatori evoluează în jurul zonelor istorice și sociale. Acest fenomen este foarte special, reglementat de constrângeri geografice. Cu alte cuvinte, schimbarea de cod și amestecul de cod necesită o anumită solidaritate istorică și socială.

Potrivit Hock (1991) limbile naturale vor fi întotdeauna într-un fel de contact bazat pe diferite constrângeri: "Există întotdeauna cel puțin un contact cu alte limbi sau dialecte" (1991: 380).

Discursul bilingvilor româno-maghiari care trăiesc în Transilvania se poate dovedi a fi o chestiune complexă pentru a o descrie și explica, precum cercetarea de față a subliniat. Perspectivele cu privire la acest fenomen aparțin diferitelor domenii de studiu, cu toate acestea.

Discursul acestor bilingvi este oarecum dificil de a eticheta cu o teorie, fie că vorbim despre amestec de cod, schimbare de cod sau chiar și împrumuturi.

Perspectivele teoretice sunt diferite și uneori contradictorii.

Ca o concluzie generală, trebuie să se constate că pentru a explica și descrie acest fenomen, avem nevoie de o abordare interdisciplinară, cu scopul de a surprinde natura fenomenelor, și, astfel, oferi o perspectivă suplimentară cu privire la mecanismele care funcționează în tăcere în mintea noastră.

Perspectiva minimalistă oferă mijloacele necesare pentru a diferenția schimbarea de cod de amestecul de cod de împrumuturi și nativizare, iar perspectiva sociolingvistică a reușit pentru

a să ofere o perspectivă asupra a ceea ce se întâmplă în afara minții bilingvului, în ceea ce privește grupurile sociale.

Ca o concluzie, este interesant de observat că, din punct de vedere sociolingvistic, participanții bilingvi la Corpus au reușit să își creeze propriile norme în interiorul rețelei lor sociale pentru a-și exprima identitatea socială în, și că identitatea socială a fost în mare măsură influențată de gen. Femeile au folosit schimbarea de cod mai des decât bărbații, și cu scopul de a menține un comportament de cooperare în conversație, în timp ce bărbații, au folosit mai rar.

În continuare, ar fi interesant de observat fenomenul din punct de vedere neurolingvistic, și să se efectueze o cercetare asupra fenomenului prin măsurarea și analizarea a ceea ce se întâmplă în creierul unei bilingv la nivel neuronal.